

Катерина ПІКОН,

Віце-президент Global Professional Consulting, США

ФОРМИ І МЕТОДИ ПІДГОТОВКИ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР У США В УМОВАХ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ

У статті проаналізовано проблему змістового наповнення підготовки медичних сестер у США. Розглянуто специфіку вищої освіти у США, зокрема систему професійної підготовки медичних сестер з погляду її ступеневої організації. Визначено основні етапи здобуття медичними сестрами США вищої освіти (бакалаврат, магістратура, аспірантура). Окреслено можливості професійного розвитку медичних сестер у США із зазначенням найбільш популярних напрямів діяльності і професійних сфер, у яких задіяні медичні сестри. Досліджено форми і методи, що є найбільш ефективними у професійному формуванні майбутніх фахівців сестринської справи в США.

***Ключові слова:** професійна освіта, медичні сестри, підготовка медичних сестер у США, ступенева освіта, форми і методи професійної підготовки.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. На сучасному етапі розвитку лікувально-профілактичної допомоги значно зросли вимоги до професійної майстерності медичних сестер. Високу якість роботи фахівців сестринської справи не можна забезпечити без глибоких професійних знань, без творчого ставлення до справи на основі якісної фахової підготовки, а для цього необхідна систематична робота, спрямована на поглиблення знань майбутніх медсестер, а також вдосконалення їхніх професійних умінь і навичок. В умовах соціально-економічних перетворень і розвитку системи охорони здоров'я діяльність сестринського персоналу повинна відповідати мінливим вимогам, що ставляться перед суспільством і державою до доступності та якості медичної допомоги. У зв'язку з цим зростає значення: 1) підвищення якості освіти медичних сестер; 2) його нове змістовне наповнення. Внаслідок цього актуалізується й пошук нових форм і методів підготовки майбутніх медичних сестер, які б дозволили в умовах, що склалися, сформувати висококваліфікованого фахівця сестринської справи, здатного адаптуватися до

мінливих суспільних умов, виконуючи свої професійні обов'язки на високому рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Проблемі підготовки медсестер загалом і фахівців сестринської справи у різних країнах присвячено праці Р. Залілова [1], Г. Паласюк [2], О. Тарасенко [3], Х. Кадучакової [6] та ін. Попри це, проблема аналізу форм і методів, що застосовуються у процесі професійної підготовки фахівців сестринської справи США з урахуванням особливостей ступеневої освіти, досі не була предметом наукових розвідок.

Метою статті є аналіз основних форм і методів, що використовуються у процесі професійної підготовки медичних сестер в умовах ступеневої освіти у США.

Виклад основного матеріалу дослідження. Медсестри в західних країнах мають можливості для кар'єрного та професійного росту. Досить часто сестринська праця передбачає високий рівень освіти. Так, у країнах Західної Європи і США в цьому контексті реалізована концепція «long life education» (освіти протягом усього життя). Освіта медичних сестер у США – надзвичайно широка і диференціюється таким чином:

- кілька місяців на курсах перепідготовки для випускників шкіл (для роботи сертифікованим помічником медичної сестри);
- одно-дво-трирічне навчання в медичних училищах (медсестринських школах);
- університетська освіта (випускник отримує ступінь бакалавра сестринської справи);
- післядипломна освіта в магістратурі;
- одержання наукового ступеня доктора наук із сестринської справи (PhD) [3].

Про ці особливості підготовки медичних сестер у США пише і Р. Залілов, котрий зазначає, що система одержання медсестринської освіти в США входить в загальну концепцію академічної й післядипломної освіти. Спочатку це

бакалаврат в медсестринській школі університету з отриманням ступеня ліцензованої медсестри (повна вища освіта), потім магістерська і докторська програми, по закінченню яких можна здобути ступінь магістра і доктора з медсестринського напрямку [1, с. 33].

Зміст навчання, як зауважує Г. Паласюк, передбачає визначення об'єму знань, необхідних майбутнім медичним сестрам. З-поміж знань, які студенти повинні засвоїти, слід виокремити теоретичні (терміни, поняття, правила, принципи тощо) і знання-засоби, які сприяють формуванню умінь і навичок виконання певних операцій [2, с. 12]. Внаслідок цього актуалізується застосування загальнодидактичного принципу наступності у підготовці медичних сестер, сутність якого полягає в тому що кожна наступна тема базується на попередній.

Чільне місце у програмі підготовки медичних сестер у США посідає організація сестринської допомоги здоровим пацієнтам на різних стадіях їхнього розвитку з метою сприяння населенню в досягненні максимального рівня здоров'я, його збереження і зміцнення. Цим підтверджується і загальна тенденція у роботі медичних сестер США, котрі покликані, передусім, зберегти здоров'я пацієнта, в той час як усунення відхилень від оптимального рівня здоров'я – на другому місці у медсестринській практиці [2, с. 12–13].

Словацька дослідниця Х. Кадучакова (H. Kadučáková) зауважує, що процес навчання покликаний не лише формувати знання і навички, до нього є й певні вимоги [6 с. 11]. На думку Й. Козлік (J. Kozlík) поділяє ці вимоги на вимоги повсякденної дійсності, глобальні, соціальні, критичні [7, с. 19]. Виконання цих вимог робить процес навчання сучаснішим, ефективнішим, більш раціональним і оптимальним, а також сприяє розвитку критичного мислення, незалежності, креативності, відповідальності і здатності студентів застосовувати теоретичні знання на практиці [6, с. 11].

Процес вдосконалення знань майбутніх медсестер базується на розв'язанні проблемних ситуацій, в процесі чого формується незалежне мислення студентів. Основними інструментами формування незалежного

критичного мислення є запитання (завдання) і проблеми. Педагог Х. Кадучакова співставляє ці два прийоми. Так, запитання орієнтовані на практику, поглиблення і зміцнення знань, в той час як проблемний підхід – на нову частину вимог. Окрім того, запитання спрямовані на формування фактичних знань, визначених суб'єктом, а проблема – на з'ясування взаємозв'язків між фактами. Завдання (запитання) формулюється синтетично, в той час як проблемний підхід до навчання передбачає комплекс завдань із «перешкодами», що потребують пошуку нових шляхів вирішення. Складність завдань відповідає змісту навчання, водночас проблеми є, як правило, підвищеної складності, оскільки вимагають інтелектуальних навичок, активного мислення, креативності. Характер завдань і запитань є переважно синтетичним, проблем – аналітично-синтетичним [6, с. 12].

Таким чином, на думку Х. Кадучакової [6] та Й. Козлік [7], в основі підготовки медичних сестер у США лежить проблемне навчання. Основними методами проблемного навчання дослідники визначають ментальні карти (mind maps), мозковий штурм (brainstorming), дискусійні групи (buzz groups) [6, с. 15].

Так, ментальні карти є методом візуалізації роздумів студентів. Це графічне вираження, ілюстрація абстрактних фактів, взаємозв'язків між ними, ієрархічності і субординації термінів. Такі карти допомагають майбутнім медсестрам запам'ятовувати терміни, зв'язки між ними, сортувати і класифікувати їх відповідно до існуючих груп знань і навичок. Ментальні карти спонукають студентів мислити над темою і проблемою відкрито і невимушено. Карти можуть використовуватися для стимуляції мислення перед більш детальним вивченням навчального матеріалу [6, с. 15-16].

Основними перевагами ментальних карт є те, що за їх допомогою можна чітко визначити головну проблему. Важливість ідей ілюструється за допомогою їх розташування на карті. Окрім того, візуалізуються взаємозв'язки між ідеями. Завдяки таким ілюстраціям на ментальній карті легко орієнтуватися і повторювати матеріал. Ментальні карти є відкритими, їх можна доповнювати і вносити будь-які необхідні зміни [6, с. 15–16].

Мозковий штурм є поєднанням неформального підходу до розв'язання проблеми і нестандартного мислення. Він спонукає студентів продукувати ідеї, які, на перший погляд, видаються дещо нереальними, неможливими. Попри це, деякі з цих ідей можуть стати оригінальним вирішенням певної проблеми. Під час мозкового штурму створюється вільне, відкрите середовище, що спонукає кожного студента брати участь у роботі. Саме метод мозкового штурму допомагає поглянути на проблему з різних боків, у різних ракурсах. В сучасній науці відомий як індивідуальний, так і груповий мозковий штурм. Закономірно, що у процесі професійної підготовки медичних сестер частіше застосовується останній, оскільки саме мозковий штурм у групі створює умови для висловлення різноманітних ідей, запропонованих різними учасниками [4].

Останнім із зазначених методів, що застосовуються у процесі підготовки медичних сестер у США є дискусійні групи. За визначенням Е. Брюера (E. Brewer) дискусійні групи формуються через поділ великих груп на невеликі дискусійні – від 2 до 15 осіб, котрі працюють разом протягом певного часу над розв'язанням конкретної проблеми або завдання. Дискусійні групи є методом, що спонукає до дискусії. Вони можуть застосовуватися різними методами і шляхами, проте здебільшого застосовуються у комбінації з іншими техніками, як-от лекцією. Як правило, дискусійні групи застосовуються для роботи над суперечливим питанням чи проблемою [5, с. 72].

В основі усіх зазначених методів лежить принцип активного навчання. За свідченням Х. Кадучакової, під час активного навчання і студент, і викладач виявляють активність, а власне навчання відбувається природним шляхом через взаємодію. Одночасно відбувається формування організаційних і практичних навичок. Окрім того, завдяки активному навчанню уможлиблюється формування інтелектуальних, креативних, соціальних навичок тощо [6, с. 15].

Висновки. Отже, сучасні форми і методи навчання спрямовані на поєднання теорії із практикою і покликані формувати у студентів незалежність мислення, креативність, відповідальність, почуття обов'язку, самодисципліну. Вони, окрім того, створюють можливості для поєднання індивідуальної і

групової роботи. Особа яка навчилася діяти незалежно, здатна працювати сама, але особа, навчена працювати в команді, може зрозуміти, пробачати і бути частиною спільного успіху. Саме в цьому полягає кінцева мета професійної підготовки майбутніх медичних сестер.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Представлені результати не вичерпують зазначеної проблеми. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у більш детальному вивчення форм, методів і прийомів професійної підготовки майбутніх медичних сестер в умовах освітньої системи США.

Список використаної літератури

1. Залилов Р. Ю. Уровневая система подготовки по медицинским специальностям в России и США на примере Новгородского и Массачусетского университетов / Р. Ю. Залилов, А. Босхонджиєв, Н. А. Лебедева // Вестник Новгородского государственного ун-та. – 2011. – № 64. – С. 32–34.

2. Паласюк Г. Б. Наступність у системі неперервної підготовки медсестер вищих медичних закладів освіти / Г. Б. Паласюк // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Сер. : Педагогіка. – 2010. – Т. 144, Вип. 131. – С. 11–15.

3. Тарасенко Е. А. Перспективы образования медицинских сестер [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.vmsn.ru/media/file/binary/2017/4/29/202249015022/tarassenko_pdf.pdf?srv=app1

4. Brainstorming : Generating Many Radical, Creative Ideas [Electronic Resource] // Mind Tools : Essential Skills for an Excellent Career. – Acces mode : <https://www.mindtools.com/brainstm.html>

5. Brewer E. W. 13 proven ways to get your message across / E. W. Brewer. – California : Corwin Press INC., 1997. – 119 p.

6. Kadučáková H. Using of effective methods of education in nursing / H. Kadučáková // Studia Medyczne Akademii Swiętokrzyskiej. – 2007. – Т. 7. – S. 11–17.

7. Kozlík J. Pojetí vzdělávacího procesu / J. Kozlík. – Praha: Fortuna, 1998. – 64 s.

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор Мельничук І. М.

Пикон Е. Формы и методы подготовки медицинских сестер в США в условиях уровневой подготовки

Проанализирована проблема содержательного наполнения подготовки медсестер в США. Рассмотрена специфика высшего образования в США, в частности система профессиональной подготовки медсестер с точки зрения ее уровневой организации. Установлены основные этапы получения медицинскими сестрами США высшего образования (бакалаврат, магистратура, аспирантура). Определены возможности профессионального развития медсестер в США с указанием наиболее популярных направлений деятельности и профессиональных сфер, в которых задействованы медицинские сестры. Исследованы наиболее эффективные формы и методы профессионального формирования будущих специалистов сестринского дела в США.

Ключевые слова: профессиональное образование, медицинские сестры, подготовка медицинских сестер в США, уровневое образование, формы и методы профессиональной подготовки.

Pikon K. Forms and Methods of Nurses Training in the USA Under the Conditions of Level Education

The problem of the content filling of nurses' training in the USA is analyzed in the article. The content of the training involves determining the amount of knowledge required by future medical nurses. Among the knowledge that students must learn, the theoretical (terms, concepts, rules, principles, etc.) and knowledge-tools that contribute to the formation of skills and abilities of performing certain operations should be distinguished. As a result, the application of the general-didactic principle of continuity in the training of nurses, the essence of which is that each subsequent topic is based on the previous one, is actualized.

The specifics of higher education in the United States are considered, in particular the system of professional training of nurses in terms of its level organization. The main stages of obtaining higher education by the USA nurses (bachelor's degree, master's degree, post-graduate education) are established. The education of nurses in the USA is extremely wide and is differentiated as follows: several months at refresher courses for school graduates (for work as a certified nurse assistant); one to two-three-year training in medical schools (nursing schools); university education (the graduate receives a bachelor's degree in nursing); postgraduate education in the magistracy; obtaining the degree of Doctor of Philosophy in Nursing (PhD).

The opportunities for the professional development of nurses in the USA have been identified, indicating the most popular activities and professional spheres in which nurses are involved. The most effective forms and methods of professional formation of future specialists in nursing in the United States have been studied. The learning process is intended not only to develop knowledge and skills, but also to form certain requirements. These requirements are divided into requirements of reality, global, social, critical. The fulfillment of these requirements makes the learning process more modern, effective, rational and optimal, as well as contributes

to the development of critical thinking, independence, creativity, responsibility and ability of students to apply theoretical knowledge in practice. The process of improving the knowledge of future nurses is based on solving problem situations, in the process of forming an independent thinking of students. The main tools for forming an independent critical thinking are questions (tasks) and problems. The most effective methods of nurses professional education are mindmaps, brainstorming, buzz groups. These methods are based on the active learning principle and encourage students to develop intellectual, manual, critical and creative skills.

Key words: *professional education, nurses, nurses training in the USA, level education, forms and methods of professional training.*